

BEDRIFTSORGAN FOR
HUNSFOS FABRIKKER

Nr. 3

Mars 1956

8. årg.

HUNSFOSPOSTEN

DIREKTØREN

Til direktør Knobel

Det har lenge gått rykter om at direktør Knobel ville trekke seg tilbake som administrerende direktør på Hunsfos i år. Ingen har trodd noe større på disse ryktene, men det er likevel et faktum.

Da Hunsfos Fabrikker for 18 år siden skulle ha ny direktør, trengtes det en mann med stor administrativ dyktighet og rik erfaring fra treforedlingsindustrien. Disse egenskapene besatt direktør Knobel i fullt monn.

Etter å ha praktisert på Borregård i 3 år fra 1905 begynte han på Hortens tekniske skole og tok eksamen der i 1909 med utmerkelse. Samme år ble han ansatt som praktikant på laboratoriet ved A/G Papierfabrik Hegge, Kempten i Bayern, og allerede etter bare ett års tids praktikantvirksomhet fikk han ansettelse som driftingeniør i papirfabrikken og sliperiet ved denne bedrift.

I begynnelsen av 1913 gikk han over i en liknende stilling i Verein für Zellstoff-Industrie, Ober-Leschen, Schlesien, hvor han etter kort tid avanserte til fabrikkbestyrer. Han var da ennå ikke fylt 25 år. Ved bedriften var det både papirfabrikk, cellulosefabrikk og tresliperi. Cellulosefabrikken brendte i 1916 og ble bygget opp

igjen etter Knobels plan og under hans ledelse.

I 1917 ble han tilbudt sjefstillingen på Papierfabrik Wolfegg som tilhørte firmaet Hegge, og her ble han til 1919, da han ble ansatt som bestyrer på Katfos Fabrikker, Modum. Fra 1927 til han kom til Hunsfos var han fabrikkbestyrer på A/S Skotselv Cellulosefabrikk, Øvre Eiker. Denne fabrikk drev han frem til å bli en lønnsom bedrift.

Den største innsats har han imidlertid gjort for vår egen bedrift. Vi behøver ikke i vårt blad regne opp alt det som er gjort på Hunsfos på direktør Knobels initiativ. Vi kan bare henvise til resultatene som går frem av den statistikk som finnes annet sted i dette nummer. Utviklingen har vært enorm. Selv har direktøren sagt at han har hatt konjunktorene med seg; men vi som har fulgt med på nært hold, vet at det ikke er konjunktorene alene som har gitt utslaget. Fremsynthet parret med usedvanlig teft har brakt ham resultatene. Store vanskeligheter har han saktens hatt å kjempe med, men direktør Knobel er ikke den som skvetter for en del motbør. Vi vil ikke unnlate å peke på at direktøren med sin allsidige begavelse har maktet å lede bedrif-

ten med stor dyktighet både forretningsmessig, teknisk og administrativt. Vi må beundre en slik arbeidskraft.

Når direktør Knobel nå trekker seg tilbake fra den daglige ledelse av Hunsfos Fabrikker, er vi hans underordnede de nærmeste til å takke og hylle ham for hva han hittil har utrettet for firmaet — for de mange sosiale tiltak han har gjennomført og for den sjeldne forståelse og lydhørhet han har vist. Han har alltid hatt tid til å høre på og forsøke å finne utvei og hjelp for dem som har kommet til ham med sine personlige problemer.

Vi beklager at han allerede nå vil fratre som administrerende direktør mens han ennå er full av virkelyst og arbeidsiver, men vi er glad for at han kommer til å fortsette som formann i styret, og at Hunsfos ennå i mange år vil få nytte av hans rike erfaring. Vi vet at han ikke kommer til å hvile på sine laurbær. Ved å slippe det daglige press på fabrikkene, vil han kunne ofre seg mer for industrien som helhet.

Hermed bringer vi ham vår hjerteligste takk og ønsker ham alt godt i årene fremover.

e. t.

Fra Kempten-tiden.

Tre generasjoner Knobel.

På Skotselv.

FRA DIREKTØREN

I anledning av at jeg skal fra-
trede som Administrerende Direk-
tør føler jeg trang til å si en hjerte-
lig takk til alle de som har arbeidet
sammen med mig i disse 18 år som
jeg har forestått Hunsfos Fabrik-
ker.

Som dere alle vet har det vært

en stor utvikling i vår bedrift, og
vi kan idag glede oss over å være
medarbeidere i et godt fundert
firma som ennå er under sterk ut-
vikling. Det er klart at de frem-
skritt som er gjort har berodd på
et tillitsforhold og et samarbeide
mellem alle som er ansatt, thi uten

et godt samarbeide kan intet men-
neske få utrettet noget.

For dette samarbeide og for all
vennlighet som er vist mig i disse
år sier jeg en hjertelig takk til dere
allesammen, og jeg ber om at denne
tillid må bli overført på min efter-
følger, Direktør Gunnar Borgen.

Hunsfos, 20. mars 1956.

Fra høyesterettsadvokat Kristen Nygaard

Kjære Knobel!

Når du nu har besluttet deg til
å overlate ledelsen av den daglige
drift av Hunsfos Fabrikker til yngre
krefter, vil jeg gjerne på denne
måte og etter ønske fra redaktøren
i «Hunsfosposten», sende deg en
liten hilsen.

Du vet selv hva jeg mener om
din ledelse av fabrikken. Da jeg
imidlertid ikke for har hatt anled-
ning til å uttale meg herom for
fabrikkens funksjonærer og arbei-
dere, benytter jeg denne anledning
med glede.

Jeg vil forme min hilsen slik at
jeg nevner spesielt ett tiltak, av
de mange du har hatt for Hunsfos
Fabrikker, det som etter min opp-
fatning best karakteriserer deg.

Ikke lenge etter at du hadde
overtatt ledelsen, hadde du ditt
program fullt ferdig. Du ville om-
legge produksjonen og gå over til
produksjon av finere og bedre kva-
liteter.

De gamle arbeidere og funksjo-
nærer husker nok ennå den store
avispapirmaskin og det sorgelige
syn som møtte dem når de kom
inn i maskinhallen og fikk se den.
De husker nok også den oppsikt
det gjorde da den gamle papirma-
skin ble fjernet og måtte gi plassen
for 2 nye YANKEE-maskiner.

Du foreslo straks du kom til

Hunsfos at fabrikken skulle kjøpe
2 moderne YANKEE-maskiner.
Når en tok hensyn til selskapets
økonomiske stilling ved den tid, og
også til dens tekniske utstyr, kan
en ikke si annet enn at ditt pro-
gram var dristig. Men du la imid-
lertid saken opp med en slik be-
geistring og dyktighet, at styret
snart kapitulerte, og hva mere var,
selskapets store aksjonærer sluttet
opp om det og stillet de nødven-
dige pengemidler til disposisjon. —
De 2 YANKEE-maskiner ble straks
kontrahert og var fullt ferdig mon-
tert i driftsmessig stand, i septem-
ber 1940, umiddelbart etter okku-
pasjonen, uten bebyrdende salg-
kontrakter, på et tidspunkt som
varslet konjunkturstigning.

Du hadde vunnet i første om-
gang.

Den linje du ved innkjøpet av de
2 YANKEE-maskiner innvarslet,
har du senere konsekvent fulgt. Re-
sultatet av ditt arbeide kan enhver
se. Linjen du valgte var dristig,
men den lykkedes, og i grunnen
representerer den i sitt innerste ve-
sen deg selv.

Før du går inn for en sak prøv
den fra alle sider. Du ser
dens fordeler, men er samtidig opp-
merksom på de vanskeligheter den
kan føre med seg. Men har du først
bestemt deg, gjennomfører du dine
planer, målbevisst og dristig, men

samtidig forsiktig og nøyaktig etter
dine tidligere beregninger.

Det er ikke min hensikt ved
denne min hilsen å redegjøre for
alle de tiltak du har gjennomført
i Hunsfos i disse 18 år og som har
bidratt til selskapets fremgang.

Jeg begrenser min omtale av din
ledelse i Hunsfos, til innkjøpet av
de 2 YANKEE-maskiner som etter
min mening har hatt større betyd-
ning for bedriftens fremgang enn
kanskje du og styret den gang helt
ut forstod.

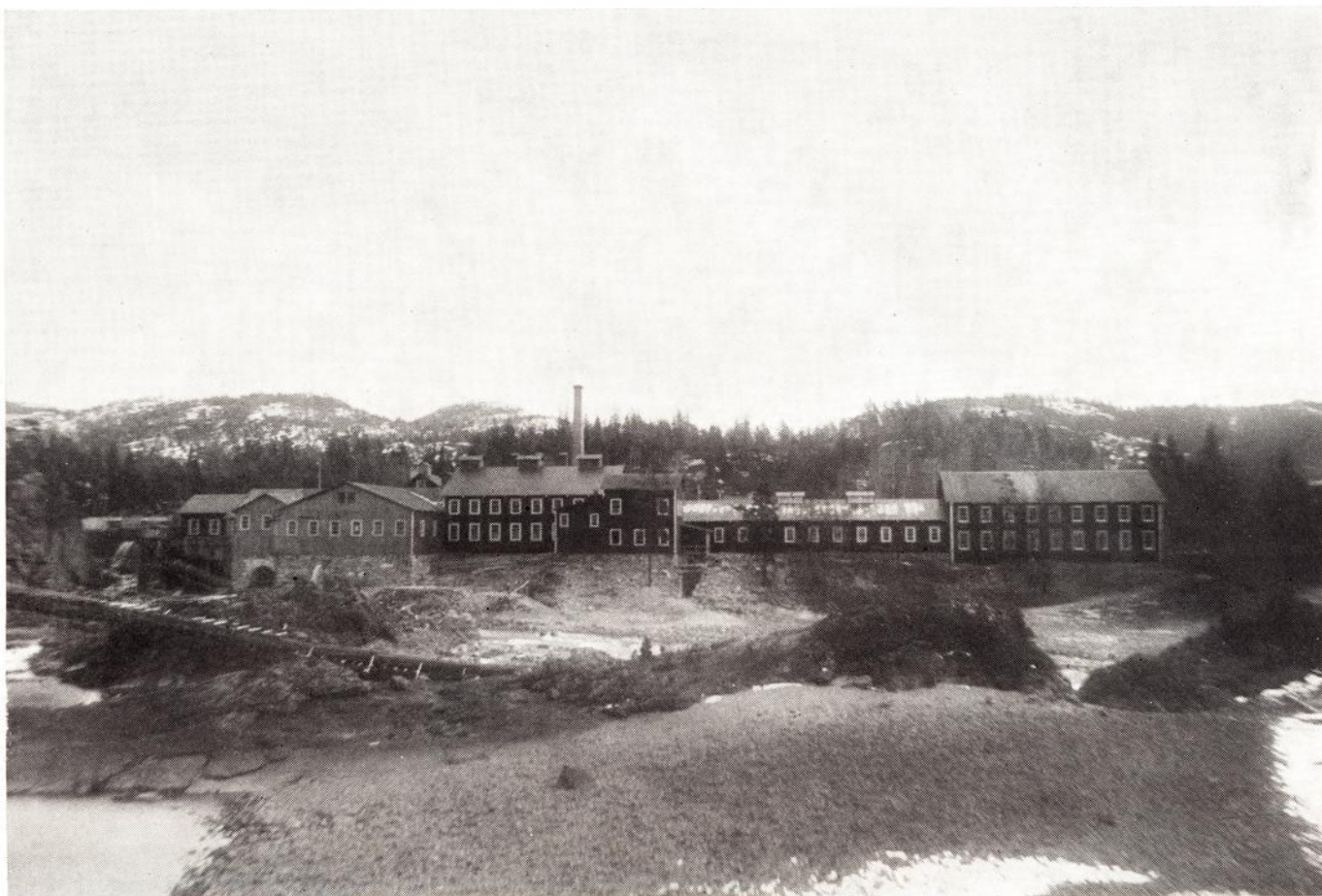
Jeg vil takke deg, Knobel, for
hva du har utrettet i fabrikkens
interesse, i de mange år jeg hadde
den glede å arbeide sammen med
deg som formann i selskapets styre,
og for vårt knirkefrie og idéelle sam-
arbeide.

Denne hilsen skal ikke være
noen avskjedshilsen. Jeg håper du
ennå i mange år som styrets for-
mann vil følge bedriften med sam-
me varme interesse som før.

Med hjertelig hilsen,

din venn.

HUNSFOS FABRIKKER 1887

Bildet er tatt fra sagtomten. Fra venstre: sliperiet, hollenderiet, maskinsalen og pakkeriet.

Jubileum

AV STATSARKIVAR KJ. HELLAND-HANSEN

Minnedager — de runde og halv-runde milepeler i menneskers og bedrifters liv — er til ikke bare for å feires. Vi stanser opp ved dem også for å reflektere over det som er gjort og som burde vært gjort «siden sist» — og det som bør gjøres innen neste jubileum. I en så mangeartet bedrift som Hunsfos Fabrikker vil der hvert år være grunn til å stanse opp ved en eller flere slike milepeler; når bedriften nå i år feirer sin 70 årsdag kan det være av interesse å bla litt i minnens bok, og også trekke frem noen flere små og store jubileer.

Men la meg først gripe litt lenger tilbake i tiden. Papir synes å være en temmelig uunnværlig ting

for oss i dag — men det er dog ikke mer enn 585 år siden vi med sikkerhet vet at Kongens kansler i Oslo hadde papir under pennen. Vi har en papirlapp fra 1371 som vitner om det. Tidligere, en god stund videre utover også, brukte man pergament laget av kalveskinn. Vi skal være glad for det i dag, for pergamentet var atskillig mer holdbart enn papiret, og derfor har vi den dag i dag oppbevart en mengde pergamentbrev som forteller om mennesker og hendelser for århundrer siden.

Det tok sin tid før det ble laget papir her i landet, og her på Sørlandet ble det første papiret produsert for bare 150 år siden. Det var

Hans Nielsen Hauge som fikk noen av sine meningsfeller til å starte en papirfabrikk på Fennefoss i Hornnes, den fikk bevilling i 1804 og to år senere var produksjonen i gang. Noen år senere ble fabrikk kjøpt av en løytnant Jæger som flyttet hele stasen hit til Kristiansand, der han døpte sin eiendom Jægersberg. Han holdt det gående noen år, men det gikk dårlig. Det var råstoffmangelen som var verste anstøtsstenen — råstoffet var den gangen gamle filler og kluter og tauverk, konkurransen om det var stor, og for en kapitalfattig bedrift måtte det gå galt.

Etter Jægers forsøk ble det stans i alt som het papirproduksjon her

på våre kanter. Før vi kommer til det neste tiltaket i papirbransjen på Sørlandet må to andre årstall nevnes: I 1844 lyktes det Fridrich Gottlob Keller å slipe ved til tremasse, og å lage papir av dette råstoffet, og dermed innledes en ny periode i papirets saga. I 1863 ble det første norske tresliperiet satt i gang — Bentse Brug.

Og la oss så gå over til jubileene igjen. Det er i år 95 år siden Vennesla ble egen kommune. 12 år senere fikk kommunen den bedrift som senere ble til Hunsfos Fabrikker, og som kom til å danne grunnvullen for kommunens økonomi. Det var Otterelvens Papirfabrikk, stiftet 8. april 1873, av en gruppe pengemenn i hovedstaden, men med kristiansanderen løytnant Kirsebom som bedriftsleder. Heller ikke denne bedriften gikk det særlig godt for, det endte med auksjon og fare for total nedleggelse. Men så kom den dagen vi i år feirer: 17. mars 1886, da Hunsfos Fabrikker ble grunnlagt. Også nå var det pengesterke Kristianiafolk som stod bak det nye selskapet, med den glimrende administrator Thorvald Ellingsen til formann i direksjonen. Ellingsen døde i 1904, men senere er både hans sønn og sønnesønn kommet med i styre og forstanderskap. Den nye bedriften skulle produsere tremasse og cellulose, og alt ut på høsten, 13. oktober 1886, sattes tresliperiet i drift. Celluloseproduksjonen kom i gang fra 30. mars 1887, og P.M. I fra 8. september 1888 — som papirprodusent er Hunsfos Fabrikker således bare 68 år gammel.

For 70 år siden startet fabrikkene, og for 70 år siden tok den også opp en skikk som senere er blitt litt av en tradisjon, å yte gaver til Vennesla kommune. Den første gaven var på kr. 2 000 og gjaldt Kvarstein bru. Senere er jo gavene blitt atskillig større, og har gått til så mange slags formål.

For 65 år siden hadde bedriften sitt første, og hittil eneste, kongebesøk, da kong Oscar II gikk gjennom hele fabrikkene, og det var folkefest etterpå. I 1891 ble også den første aftenskolen på bedriften satt i sving. 4 år senere, I 1895, brente sliperiet, renseriet, hollenderiet og cellulosefabrikken. Mens sistnevnte avdeling ble foreløpig nedlagt, kom

det nyoppbygde tresliperi i gang igjen 11. april 1896 — for 60 år siden. Samme året skjedde også et par andre ting: Setesdalsbanen ble åpnet, Vennesla Idrettsforening ble stiftet, og P.M. I ble startet opp igjen etter å ha stått siden 1892, da P.M. II kom inn i produksjonen.

La oss så hoppe 10 år videre frem, til 14. november 1906, da Vennesla Arbeiderforening ble stiftet. Den 50 års jubilaranten vil vel også bli behørig feiret i år. Så et lite 45 års jubileum: I 1911 utdelte fabrikkene for første gang belønninger til gamle og veltjente arbeidere — også noe som etterhvert er blitt tradisjon. Senere er det jo blitt hengt atskillige fortjenstmedaljer og Norges Vel-medaljer på bedriftens arbeidere, og noen pengegaver er det jo også blitt.

Fabrikkene gikk fremover i anseelse og velstand, den første P.M. III startet opp for 40 år siden. Den holdt det gående fra 1916 til 1934, og ble så demontert. To andre 40 års jubileer: Forstanderskapet ble stiftet, og den nåværende kraftstasjonen ble påbegynt i 1916.

Lønnskonflikter har det ikke vært så skrekkelig mange av ved vår bedrift, og de som har vært er vel ikke så mye å jubilere for. La meg

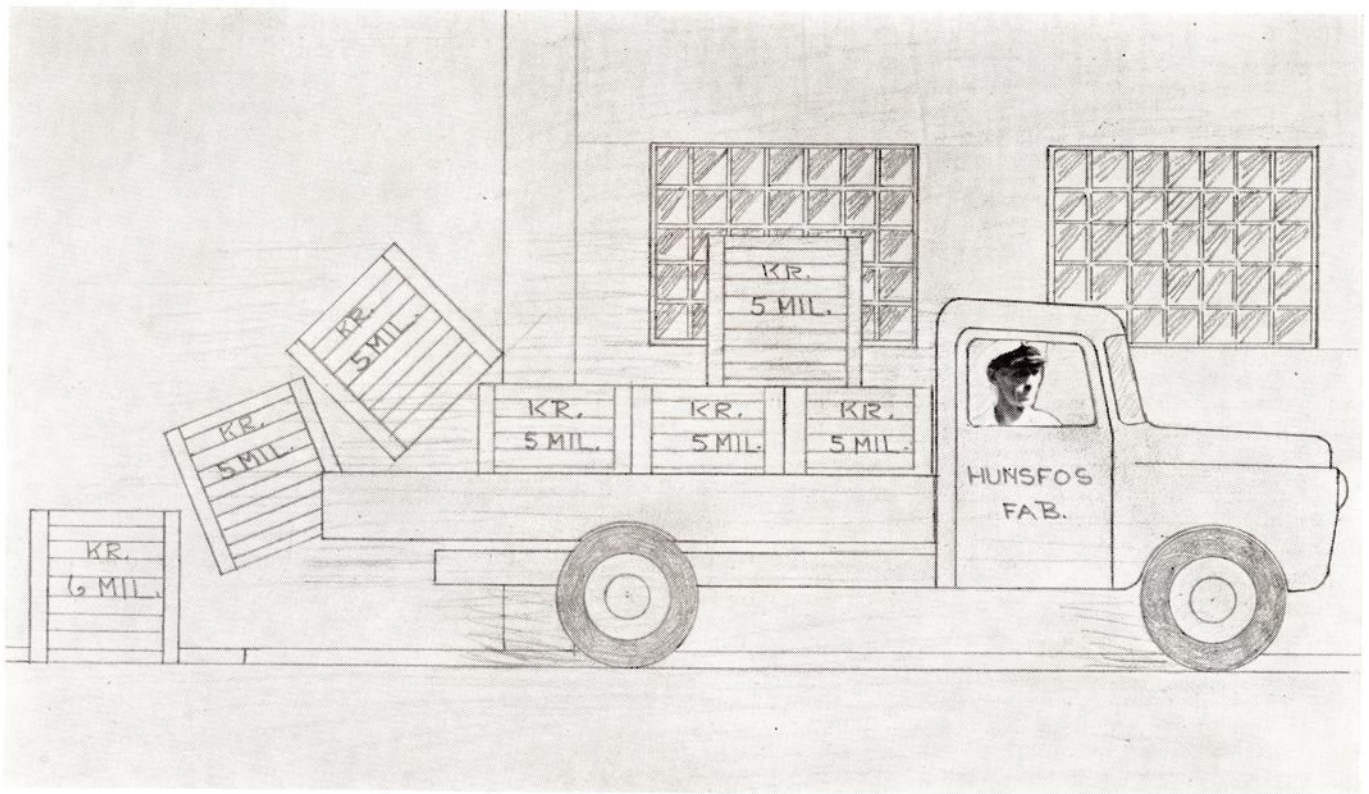
likevel streife to halvrunde tall: Storstreiken 1921 — for 35 år siden, og den lange streiken i 1931, den lengste konflikten i bedriftens historie. Selv om mange av bedriftens folk godt husker disse begivenhetene, er det svært mange av den yngre garde som neppe virkelig kan forestille seg hva en streik den gang kunne være. Konflikter med arbeidsstans til følge har vi ikke hatt siden midten av 1930-årene.

Så nærmer vi oss de små jubileers tid: For 20 år siden ble Hunsfos Elektrikerforening stiftet, og samme år 1936, ble fabrikkens laboratorium opprettet. Vi hopper lett over salgsliperiets nedleggelse for 15 år siden, og kommer endelig ned til to 5 års jubileer, som vel neppe blir feiret, men som likevel får oss til å huske på to milepeler i bedriftens historie, den ene av industriell art, den annen på det sosiale plan: I 1951 kom Beloitmaskinen, P.M. V, i gang, og samme året ble Hunsfosheimen innviet. Og dette siste skal vi særlig huske, for Hunsfosheimen er et monument over det gode samarbeid, den er skapt av tiltaksløse arbeidere i forening med en giverglad ledelse.

Til slutt: Til lykke med dagen! — Både den store dagen og alle de mindre dagene!

Fabrikkene midt i 30-årene. Tømmeropplaget i forgrunnen.

Da direktør Knobel i 1938 kom til Hunsfos, viste regnskapet et underskudd på 1,3 millioner kr.

Fra 1/1 1939 til utgangen av 1955 hadde Fabrikken en fortjeneste på 36½ millioner kroner, men av dette beløp gikk 16 millioner til skatter til stat og kommune.

La oss tenke oss at vi har plasert hele fortjenesten på vår største lastebil i 6 kolloi som hvert inne-

holder 5 millioner kroner og ett som inneholder 6 millioner. Underveis mister imidlertid Homme 3 kolloi, som De ser på bildet.

Disse tre kolloi inneholder 16 millioner kr., eller nøyaktig det beløp som tilfalt skattemyndighetene. I tillegg til dette kommer 3,2 millioner for inntektsåret 1955, med 1,3 mill. til Vennesla og 1,9 mill. til staten.

Av nettobeløpet har vi i disse årene utbetalt blant annet:

til Pensjonsfondene ..	4 mill.
utbytte til aksjonærene	5,4 »
til Reservefond	2,3 »
til Disposisjonsfond ..	3 »
og til Skattefond	3,4 »

Tilsammen kr. 18,1 mill.

H. T.

Fabrikkens ledere 1886 — 1956

Administrerende:

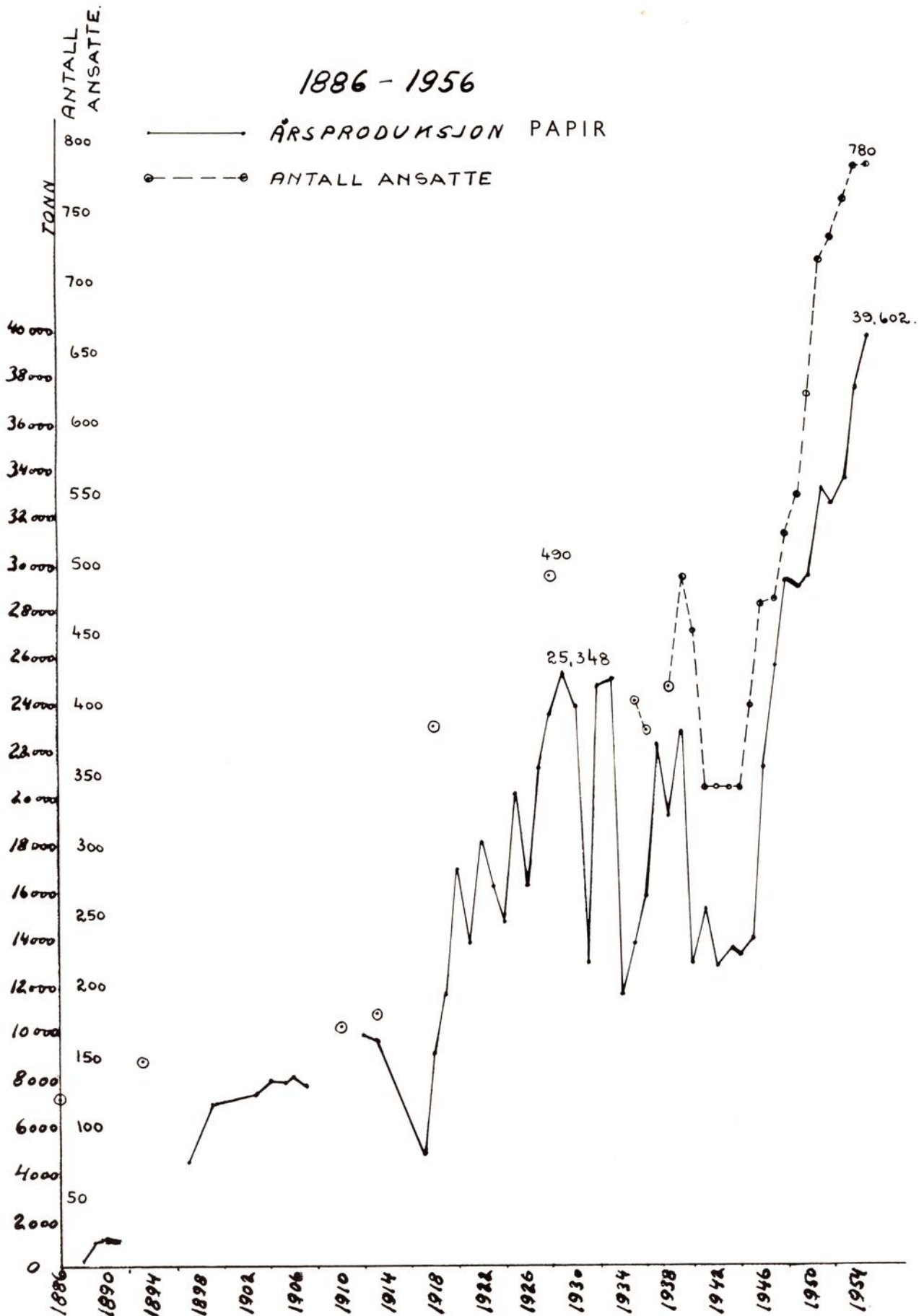
L. Bjonnes	1886—1919
Olav Hanssen, (merkantil direktør, Oslo)	1919—1929
Christian Vig	1919—1934
K. Maartman Moe ..	1934—1938
Johs. B. Knobel	1938—1956

Tekniske ledere:

E. Asker	1886—1892
Th. Sommerfeldt	1892—1897
A. J. Vig	1897—1913
H. Hjorth	1913—1919
A. Skalberg	1919—1927
O. A. Mürer	1927—1934
Knut Sømme	1935—1938

Styrets medlemmer:

Grosserer Th. Ellingsen	1886—1904, formann 1886—1904
Ritmester H. Ludvigsen	1886—1895
Gen.konsul Chr. Christophersen	1886—1899
Ingeniør Mathias Morterud	1896—1900
Grosserer Adolph Holter	1899—1916
Bankiør Johs. G. Heftye	1900—1928, formann 1904—1928
Grosserer Peter Larsen	1904—1908
Grosserer Peter Holter	1908—1932
Grosserer Th. Schjelderup	1916—1918
Kaptein Wilh. Wilhelmsen	1918—1924
Kontorchef John Thorvaldsen	1924—1933, formann 1928—1933
Gen.konsul Morten Lind	1928—1936, formann 1933—1936
Ingeniør P. A. Ellingsen	1932—
Direktør Aksel Hansen	1933—1948
H.r. advokat Kristen Nygaard	1936—1947, formann 1936—1947
Direktør Magnus Christiansen	1936—1951, formann 1947—1951
Direktør Johs. B. Knobel	1943— formann 1951—
Direktør Per M. Hansson	1951—
Direktør Gunnar Borgen	1951—

SEIEREN

Kristus er oppstanden. — I disse ord har vi kunngjøringen av den største og den mest makt-påliggende seier som er vunnet i tilværelsen.

For Jesu person var oppstandelsen en nødvendighet. Uten den ville Jesus ha vært en annen enn den han gav seg ut for å være. Og dette ville hatt svære følger. De tanker og sannheter han brakte inn i verden er så helt og fullt knyttet til hans person, at de står eller faller med hans personlige skjebne. Når han f. eks. sa: «Jeg er livet.» ville denne sannhet, i det person-preg den har, være omstyrtet langfredag. For da døde han så virkelig som noen kan dø. — Når han videre omtalte seg som den der var utgått fra Gud og gikk til Gud, var oppstandelsen en nødvendighet, om disse ord skulle stå til troende.

Men tenk så på hva det betyr for oss at Kristus oppstod. Å være en kristen innebærer ikke bare at vi antar en bestemt lære. Det innebærer fremfor alt at vi knytter vårt liv til personen Jesus Kristus. At vi altså ikke bare antar de sannheter han under sitt jordeliv gjorde seg til talsmann for, men at vi vandrer sammen med ham. Bare dette er kristendom. — Da forstår vi den avgjørende vekt som Skriften tillegger påskebudskapet. En apostels livsoppgave sammenfattes likefrem til dette å være vitne om Jesu oppstandelse. Og en av dem, Paulus, sier med klar logikk, at var Kristus ikke oppstanden, så er vår tro unyttig.

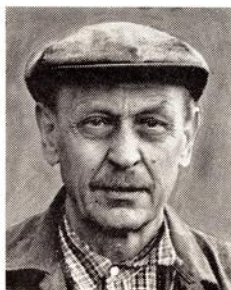
Men nå er Han oppstanden. Hans veldige kamp for menneskenes frelse er ført til et seierrikt resultat. Hans død i synderes sted har gjennom oppstandelsen fått himmelens godkjenning. «Ja, det var nok det som Frelseren gjorde.» Nok, også for deg! Nå er han å treffe som en levende frelser, herre og venn, for alle som søker ham av et ydmykt og helt hjerte. «Han går

ved min side, han leder min gang.» Det gir mitt liv trygg kurs.

Så tenker jeg heller ikke med for-tvilelse på det som komme skal. «Om jeg så skal vandre gjennom dødsskyggens dal, frykter jeg ikke for ondt, for du er med meg.» Her tar håpets anker fast grunn. Jeg vet at min forløser lever. Som han oppstod, skal jeg oppstå. Det siste ord har han, ikke døden. «Lovet være Gud og vår Herre Jesus Kristi Far, han som etter sin store mis-kunn har gjenfødt oss til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde.»

Nei, for all den ting jeg visste, kan jeg ei min Jesus miste!

Halvor Norgaard.

Gunnar T. Hammen sluttet mandag 12. mars etter å ha arbeidet i sliperiet på Hunsfos i 40 år. Han fylte 70 år i desember i fjor, og går nå inn i pensjonistenes rekke. Han har vært en utmerket mann for Hunsfos, pliktoppfyllende og interessert i arbeidet. I 1952 ble han hedret med Norges Vels medalje, og ved avskjeden ble han av direktøren overrakt en erkjentlighets-gave med takk for vel utført arbeide.

Tidligere Hunsfos-arbeider smed Knut J. Lunden døde 10. mars. 95½ år gammel. Han var lenge den eneste gjenlevende som hadde arbeidet på Hunsfos Fabrikker fra starten av. Så tidlig som sommeren 1880 ble han ansatt i smia på Hunsfos, den gangen det het Otterelvans Papirfabrikk. I 50 år arbeidet han på Hunsfos og fikk i 1938 H. M. Kongens fortjenstmedalje. Ved siden av arbeidet på fabrikken drev han også eget smedverksted. Da han var 60 år begynte han helt for seg selv, og sto i smia til han var over 90 år.

Vi lyser fred over hans minne.

De begynte i fabrikkens barneår

Pensjonist Hans Johannesen. Begynte 15/7 1887. Sluttet etter 50 års tjenestetid. Har Kongens fortjenstmedalje.

★

Pensjonist Emil Andersen. Begynte 10/12 1888. 58 års tjenestetid. Har Kongens fortjenstmedalje.

★

Pensjonist Aksel Andersen. Begynte 15/3 1889. 58 års tjenestetid. Har Kongens fortjenstmedalje.

★

Pensjonist Ole Knutsen Neset. Begynte 5/5 1889. 47 års tjenestetid. Har Norges Vels medalje.

Statsarkivar Kj. Helland-Hansen som har skrevet en bok om Hunsfos Fabrikker, har velvilligst latt oss få kikke i manuskriptet, hvorfra vi har hentet endel opplysninger til dette nummer.

Vi ønsker alle våre lesere en god påske!

Redaksjonen

HUNSFOSPOSTEN

utgitt av:

Hunsfos Fabrikker
Hunsfos Arbeiderforening
Hunsfos Bedriftsidrettslag

Redaktør:
Edv. Tobiassen

Redaksjonssekretær:
Th. Halvorsen

Trykt hos
Edgar Høgfjeldt A.s, Kristiansand S.